

Ese de două ori in septimana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrarin de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se adreseaza de dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopésca. Pentru publicatiunile de trei ori, ce contieniu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretulu publicatiuniloru se se anticipe

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALA.

Esamenele de calificatiune pentru invetiatori se vor tiené in 29 si 30 a le lunei lui Maiu an. c. adeca Marti si Mercuri dupa Rosalii.

Aradu, 1. Maiu 1873.

Dr. Paulu Vasiciu, m. p.

Dr. Athanasiu Siandoru, m. p.

PARTE NEOFICIALA.

Protocolulu

siedintieloru sinodului eparchialu din dieces'a romana gr. or. a Aradului, in anulu 1873.

Siedinti'a V.

s'a tienutu in 19 aprile 1. maiu 1873. sub presiedinti'a ordinaria, — notariu Moise Bocsianu.

Nr. 94. Protocolulu siedintiei de ieri, s'a cetitu si S'a autenticatu.

Nr. 95. Presiedinti'a presinta petitiunea preotului Ioanu Bozganu din Ciciru, a i se mediloci dela comuna cortelu séu relutu ecuivalentu.

Se dà la comissiunea de petitiuni.

Nr. 96. Acel'a-si preotu din Ciciru Ioanu Bozganu, pre calea presiedintiei aterne petitiune, a i se scóte stólele de pre mai multi ani, ce sunt in restantia.

Se dà la comissiunea de petitiuni.

Nr. 97. Mai multi locuitori din comun'a Baitia, in protopresbiteratulu Beinsiului, pro calea presiedintiei presinta petitiunea, ca se se dee comunei bisericesci de acolo sum'a ce i-a resoltitu statulu dreptu ajutoriu.

Se dà la comissiunea de petitiuni.

Nr. 98. Georgiu Borha presinta o motiune, pentru adoptarea calendariului nou in afacerile administrative.

Se trimite la comissiunea organisatória.

Nr. 99. Iosifu Popoviciu cere concediu pe câteva dile, din motulu unor agende neincunjurabile.

Concediulu cerutu de Iosifu Popoviciu se acórdá.

Nr. 100. Comissiunea verificatória prin referintele Sigismundu Borlea propune si

Sinodulu dechiara de verificatu pe Petru Petroviciu, alesulu deputatu luménu din cerculu Birchisiului.

Nr. 101. Deputatulu preutiescu Ioanu Fasie aterne o propunere, pentru imbunetatierea stării materiale a preotimei din protopresbiteratulu Pestesiului.

Se dà la comissiunea organisatória.

Nr. 102. Comissiunea epitropésca in caus'a bugetului — respective a speseloru sinodului si congresului, prin referintele seu Paulu Rotariu propune si

Sinodulu primesce pre 1873.

a) pentru deputatii sinodului eparchiale de pe teritoriulu Consistoriului din Aradu in diurne si viaticu 2356 fl. 80 cr.

b) pentru deputatii congresuali de pe teritoriulu din Aradu diurne si viaticu 2392 fl.

c) pentru deputatii sinodului eparchialu de pe teritoriulu Consistoriului din Orade, diurne si viaticu 1000 fl.

d) pentru deputatii congresuali de pe teritoriulu Consistoriului din Orade, diurne si viaticu 1500 fl.

Sum'a pentru ambele Consistórie 7248 fl. 80 cr.

Nr. 103. Comissiunea scolara, prin referintele seu Vasiliu Paguba propune — cu privire la raportulu senatului scolasticu din Aradu si

Sinodulu primesce:

1) a se votá recunoscintia, precum veneratului capu alu senatului scolare, asia si insusi senatului scolaru, pentru zelulu satisfactoriu, desvoltatu pe terenulu scolaru;

2) a se indrumá senatulu scolaru, ca pe venitoriu se nu faca numai simpla relatiune in privinti'a numerului scóleloru esistinte, si despre starea loru preste totu, — ci pe bas'a dateloru se faca cunoscutu sinodului eparchiale: cà óre avemu scóle in tote comunele? daca nu? care sunt comunele lipsite de scóle de totu? — care sunt acelea in care dupa estensiunea loru ar fi de lipsa redicarea mai multoru edificie scolare, de cátu ce esistu?

3) in privinti'a scóleloru nóue se se faca in viitoriu amintire: cà redicatu-s'a acelea in loculu altoru scóle necorespondietórie, séu cà acelea se potu privi ca inmultitórie de numerulu scóleloru preste totu?

4) ca numerulu reparatiuniloru, straformáriloru si pregatiriloru pentru edificie nóue se se amintésca separatu dupa calitatea imbunetáriloru;

5) a se indrumá senatulu scolaru, se nisécsa din tote puterile, pentru infiintiarea de scóle tractuale séu normale in tote acele comune séu districte, unde permittu puterile banale, si deosebitu se recomenda Pecic'a romana, Chisineului, Lipov'a, Butenii si Temisiór'a;

6) se studieze si se faca propunere meritoria sinodului prossimu, cum si cu ce medilóce ar fi realisabila infiintiarea unei scoli normale in Aradu ca centru;

7) in viitoriu se arete numerulu baietiloru deobligati a frecuentá scól'a dupa sessu, si dupa proportiunea celor'a ce frecuenta si nu frecuenta, éra de alta parte se nisécsa din tote puterile se pasiécsa in viétia scólele de repetitiune;

8) se indruma senatulu de scóle, ca in viitoriu se satisfaca deobligamentulu impusu prin § 127. a statutulu organicu in privinti'a cercetării din candu in candu, a scóleloru submanuate, prin emisi din sinulu seu;

9) a numi in viitoriu pe toti acei inspectori scolari, caticheti si invetiatori, cari pe terenulu loru au desvoltatu o diligintia laudavera si au produsu resultatu imbucurátori;

10) a comunicá in viitoriu numerulu invetiatoriloru trecuti peste examenulu de calificatiune, in privinti'a caruia se se desvólte cea mai scrupulósa strictétia;

11) instructiunea consistoriale de frecuentatiune dela 2. Novembre 1872. Nr. 1544/367. scoli. se modifica astfel: ca in casuri de negligintia in frecuentatiunea scólei directorele localu se faca aretare de a dreptulu la antis-

ti'a comunei politice spre scopul de a se constringe parintii spre a-si da copiii la scola; era in casu daca anti-ti'a recercata si-ar neglige detorintia, a face aretare la pretorele tractualu ca organu administrativu, si daca neci acest'a nu ar corespunde detorintiei sale, — directorulu localu se insciintiedie despre acest'a pre inspectorulu tractualu, — care din urma va ave in astfeliu de casu a recerca pentru ajutoriu pre insasi jurisdictiunea municipala. — In catu nici jurisdictiunea municipala n'ar satisface, atunci inspectorulu tractualu are detorintia a incunoscintia despre acest'a imprejurare consistoriulu insusi;

12) se indruma senatulu scolaru a pune in lucrare ordinatiunea ministeriului de instructiune publica, emisa in 10. decemvre 1872. sub nr. 32,488., conformu careia autoritatile civile sunt deobligate a imbratisia si a promova si cauzele scolilor confesionale tocmaita asia ca a celor comunale, acest'a ordinatiune se o comunice cu inspectorii tractuali ai scolilor confesionale.

Fiindu timpul inaintatu — continuarea desbaterilor urman-de se amena pre diu'a de mane.

Acestu protocolu s'a cetitu si s'a autenticatu in siedinti'a VI. sinodala, ce s'a tienutu la 20. aprile/2. maju 1873.

Procopiu Ivacicoviciu

Episcopu presiedinte.

Moise Bocsianu m. p. Notariu.

Siedinti'a a VI.

s'a tienutu in 20 aprile/2 maiu 1873. sub presiedinti'a ordinaria Notariu Teodoru Papu.

Nr. 104. Protocolulu siedintiei de ieri s'a cetitu si S'a autenticatu.

Nr. 105. Presiedinti'a presinta petitiunea lui Petru Ardeleanu din s. Mihaiu Rom., din cauza ca a fostu impededatu se duca pre mama sa repausata in S. Biserica; alui Tom'a Ardelenu din Remetea-Lunca din caus'a nelegiuriloru preotu lui N. Petrescu; a lui Ioanu Fluerașiu totu de acolo din caus'a maltratarii din partea prootului N. Petrescu; alui Moise Siladi din Giula M. pentru predarea unui scaunu din S. Biserica datu prin unu decisu consistorialu lui Mitru Sfirlea totu de acolo.

Se trimite la comisiunea de petitiuni.

Nr. 106. Petru Suciu deputatu preotiescu din cerculu Tin-
cei, aterne o propunere pentru imbunetatierea starii materiali a preotiei din acestu cercu.

Se tramite la comisiunea organisatoria.

Nr. 107. Comisiunea verificatoria prin referintele seu Sigismundu Borlea propune si

Sinodulu primesce de verificatu pe deputatulu Dr. Eugeniu Mocioni, alesu de mireni in cerculu Birehisului.

Nr. 108. Comisiunea de petitiuni prin referintele seu Ioanu Groza, cu privire la cererea lui Vasiliu Pacatiu, propune si primindu-se.

Sinodulu hotaresce a nu da locu cererii lui Vasiliu Pacatiu de a pute recurge la statiunea invetiatoresca din Ohab'a Serbesca, de ora ce elu estu amovatu dela acest'a statiune prin sentintia consistoriala, intrata in putere de lege si esecutata, despre ce suplicantele se se incunoscintieze prin forulu competente restituindu-i-se suplic'a.

Nr. 109. Cu privire la anunierea deputatului mirenu Georgiu Serbu din cerculu B. Comlosiului, despre cauzele pentru cari nu se pote present'a la sinodu, comisiunea propune si sinodulu primesce acest'a propunere dupa stilisarea deputatului V. Babesiu. dreptu-ce

Caus'a impedecarii deputatului Georgiu Serbu din cerculu B. Comlosiului de a se infatisia la sinodulu eparchialu, se transpune Consistoriului din Aradu pentru cercetarea lucrului si eventualminte pentru impedecarea ingerintieloru straine si nelegali in cauzele nostre.

Nr. 110. Luandu-se la pertractare propunerea lui Andrei Papp si Iosifu Goldisiu, in privinti'a fondatiunii lui Georgiu Dogariu pentru foi'a incetata „Sperantia“, comisiunea incuviintie-

za propunerea de a se adauge la fondatiunea lui Patriciu Popescu, inse sinodulu primesce propunerea deputatului Ioane P. Desseanu, de dupa care

Se hotaresce: Ofertulu foundationalu a Domnului Georgiu Dogariu se ie la cunoscintia cu placere si Consistoriulu se indruma, ca medilocindu dela fondatoru literele formale foundationali, se o manipuledie la epitropia eparchiale, ca fondu pentru ajutorarea bibliotecii institutului clericalu, reportandu in privinti'a acest'a la sinodulu venitoriu.

Nr. 111. Privindu cererea preotului Ioanu Bozganu din Ciciru, ai se mediloci scoterea competintieloru restante pentru functiunile preotiesci, la propunerea comisiunei

Sinodulu trimite acest'a petitiune la Consistoriulu din Aradu pentru pertractarea competente.

Nr. 112. Cu privire la cererea aceluasi preotu Ioanu Bozganu din Ciciru a i se mediloci cortelu parochialu, seu relutu ecivalentu, comisiunea propune si

Sinodulu pred'a acest'a cauza Consistoriului din Aradu spre competinta pertractare.

Nr. 113. Pertractandu-se petitiunea mai multoru locuitori din Baitia, protopresbiteratulu Beiusiului, in caus'a ajutoriului asignatu dela statu, comisiunea propune si

Sinodulu pred'a acest'a cauza Consistoriului oradanu, pentru efectuire, amesuratu ordinatiunei emise in acestu obiectu de Prea Santi'a Sa Domnulu Episcopu diecesanu.

Nr. 114. La ordinea dilei e desbaterea speciala a operatului dela comisiunea emisa pentru censurarea raporteloru din senatele scolare. Cu privire la indrumarea din sinodulu trecut, de sub. nr. 95. lit. a) in privinti'a salarieloru invetiatoresci, careia Consistoriulu din Aradu a satisfacutu, comisiunea prin referintele seu V. Pagub'a propune si

Sinodulu ie spre scire.

Nr. 115. Cu privire la indrumarea de sub nr. 95. lit. b, si c, in privinti'a fondului de pensiuni pentru invetiatori, si a aplicarii de preparandi absoluti langa invetiatorii betrani, comisiunea propune si primindu-se

Sinodulu hotaresce: in privinti'a fondului de pensiuni, in catu pentru dispositiuni ulterioare se se accepte rezultatulu pasiloru delegatiunei congresuali, emisa in privinti'a fonduriloru din Pest'a, totusi se se efectuedie dispusetiunea §-lui 79. din organisatiunea provisorie a invetiamentului, prin incassarea numai-decatu a celoru doue procinte. Fondulu se se manipuleze prin Consistoriu, care la sinodulu venitoriu se arete unu proiectu de regulamentu pentru pensiuni.

Era aplicarea preparandiloru absoluti langa invetiatorii deveniti neputintiosi, se ie spre scire.

Nr. 116. Cu privire la raportulu senatului scolaru din Aradu, ca prin publicarea acteloru referitoare la reorganisarea preparandiei, in foi'a oficiala „Lumin'a“, a satisfacutu hotaririi de sub nr. 96. din sinodulu trecut, comisiunea scolaru propune a se lua spre scire.

Sinodulu ie spre scire.

Nr. 117. Cu privire la raportulu senatului scolaru, ca n'a pututu implini hotarirea de sub nr. 97. a sinodului trecut pentru trimiterea aloru trei teneri la institutele mai renumite, ca se se pregat'esca de profesori, din caus'a ca au lipsitu medilokele materiali, comisiunea opin'ea si

Sinodulu hotaresce a incredintia Consistoriului din Aradu se cerce modulu a implini hotarirea sinodului de anu de sub nr. 79 pentru pregatirea catorva teneri la profesura.

Nr. 118. Cu privire la raportulu senatului scolaru in privinti'a hotaririi de sub nr. 98. a sinodului trecut despre spesele inspectiunei scolare, comisiunea opin'ea si

Sinodulu primesce a incredintia Consistoriului se gas'esca unu modu pentru acoperirea speloru inspectiunei scolare.

Nr. 119. Cu privire la raportulu senatului scolaru, ca intru a satisface hotaririi de anu de sub nr. 99. s'a emis o comisiune anchetaria, comisiunea propune si

Sinodulu ie scire. despre, compunerea comisiunei anchetaria pentru castigarea si respective gatirea cartiloru

necesarie de scôla. Totu odata Prea Santi'a Sa Parintele Episcopu e poftitu se medilôcesca, ca catichisulu celu pucinu corespundietoriu, ce se intrebuintiedia acum in scôlele nostre, se fie inlocuitu prin altulu mai corespundietoriu.

Nr. 120. Cu privire la raportulu senatului de scôle din Aradu despre caus'a cursului supletoriu, comisiunea scolara opinéza că, pre câtu medilôcele nôstre nu ajungu pentru de a deschide regulatu atari cursuri proprie spre perfectiunarea invetiatoriloru, acestor'a se se concéda cercetarea cursuriloru supletorio ordinate de guvern, pre langa cererea, ca propunerile se fie romane si invetiatorii nostri se se faca partasi de beneficiile acordate de guvern pentru cercetatori. — Vincentiu Babesiu primesce propunerea comisiunei, dar dorese ca aceea se fie motivata cu imprejurările factice nôue, cari unice potu fi calificate moralmente de a ni justifică abaterea de la concludulu primulu sinodu eparhialu in acésta privintia. A nune se se motiveze cu aceea că: Prin cuprinsulu cerculariului Escelintiei Sale Domnului ministru de culte si de instructiune catra ordinariate cu datulu 22. fauru a. c. Nr. 1., si de asemenea prin ascurările date de Escelenti'a Sa oralmente la fie care ocaziune cumca nu este contrariu scôloru confessionali si nu li dorese scaderea ci perfectiunarea, — alinându-se mare parte temerile bisericei nôstre, pre cari ni le-a desceptatu legea pentru instructiunea publica si modulu cu care incepuse ea a fi essecutata, acésta temere a incetatu a fi motivu de a opri pre invetiatorii nostri confessionali de la cestiunatele cursuri supletorie. Primindu-se propunerea comisiunei, cu si din motivulu adusu de Vincentiu Babesiu.

Sinodulu hotaresce a se concede invetiatoriloru nostri confessionali cercetarea cursuriloru supletorie ordinate de guvern, pre câtu medilôcele nôstre nu ajungu a deschide regulatu atari cursuri proprie pentru perfectiunarea invetiatoriloru. Sinodulu primesce cu placere cunoscinti'a că Escelenti'a Sa Domnulu ministru de instructiune dorese perfectiunarea scôloru confessionali. Consistoriulu se indruma a rugă pre naltulu ministeriu ca in acele cursuri propunerea se fie romana, si invetiatorii nostri se se faca partasi la beneficiile acordate de guvern pentru cercetatori.

Nr. 121. La raportulu senatului de scôle din Aradu, cumca universitatea comitatului Temisiu a stersu din preliminariele comunali salariile invetiatoriloru, senatulu a remonstratu la naltulu ministeriu cerendu pre bas'a legii de instructiune reintroducerea salariiloru, dar respunsulu ministerialu a fostu negativu basanduse pre legea comunala, — comisiunea scolara propune a se luă la cunoscintia. Inse Vincentiu Babesiu, desvoltandu caus'a din punctulu de vedere a dreptulu privatu, recomanda si

Sinodulu hotaresce a indrumă Consistoriulu se remonstreze de nou la naltulu ministeriu pentru introduce-re salariiloru invetiatoresci in preliminariele comunelu politice din comitatulu Temisiului, demonstrandu că acésta cauza este de natur'a contractelu din dreptulu privatu. Bisericele, inca sub guvernulu deceniului penultimu, infiintiandu scoli, a facutu contracte cu comunele politice pentru dotatiunea invetiatoriloru. Se se arete contracte de acestea.

Nr. 122. Cu privire la cerculariulu ministerialu din 22. fauru a. c. Nr. 1. in privintia aretării comunelu bisericesci cari nu potu satisfac despusetiuniloru legii scolare, parerea comisiunei este a se luă cunoscintia de acestu cerculariu, inse la propunerea Prea Santiiei Sale Domnului Episcopu

Sinodulu emite in acésta cauza o comisiunea compusa de Vincentiu Babesiu, Demetriu Bonciu si Ioanu Missiciu, cu insarcinarea se refereze câtu mai curundu.

Nr. 123. Cu privire la carthi'a ministeriala din 15. jan. a. c. nr. 30,315 pentru infiintiarea unei catedre de economia si gradinaritu la institutulu teologicu, — comisiunea propune si

Sinodulu hotaresce ca pana la definitiv'a regulare a teologiei si preparandiei, ascultatorii de la teologia se invetie dimpreuna cu preparandii economi'a si gradinaritul.

Nr. 124. Comisiunea scolara propune si

Sinodulu primesce a esprime dorinti'a ca organele scolare se desvôlte si in viitoriu zelu si activitate necurmata spre naintarea invetiamentului.

Nr. 125. Incependu-se desbaterea raportulu dela senatulu scolaru din Orade, comisiunea scolara opinéza la datele statistice si primindu-se

Sinodulu indruma Consistoriulu din Orade ca

1. in viitoriu se relatiuneze detaiatu in privintia numerulu copiiloru de ambele sesse deobligati la scôla si inca cu distingerea sessului;

2. se se nisuésea a implé posturile invetiatoresci definitivu cu preparandi absoluti;

3. la tóta intemplantia a face ca cei apti se depuna essamenulu de calificatiune;

4. scôla de repetitiune se se introduca in tôte comunele;

5. pentru inaintarea frecuentatiunei scolare, Consistoriulu oradanu are se primésca instructiunile date pentru Consistoriulu din Aradu;

6. are a nisuí ca in cele 56 de comune in cari nu se afla scoli, se se infiintiedie, folosindu-se si de ordinatiunea ministeriala din 10. Decemvre 1872. nr. 32,488.

Nr. 126. Cu privirea că 155 de scoli au primitu parte admonitiunea prima, parte a dâu'a admonitiune ministeriala; comisiunea scolara propune si

Sinodulu primesce a se indrumă Consistoriulu din Orade se puna tôte medilôcele in lucrare, spre ameliorarea receruta si corespundietoria a scôloru, pentru de a preveni, la timpulu seu, periclulu amenintiatoriu.

Nr. 127. In privintia salariiloru invetiatoresci, comisiunea scolare opinéza a se primi propunerea senatului scolare din Orade, dreptu-ce

Sinodulu indruma Consistoriulu din Orade a nisuí la imbunetatiunea salariiloru invetiatoresci, luandu-si in privintia sumelu cinosura din „Organisatiunea provisoria“ a invetiamentulu.

Nr. 128. In privintia fondulu de pensiuni comisiunea scolara opinéza si

Sinodulu indruma Consistoriulu din Orade a incassá cele dâue procente dela salariile invetiatoresci, si se substérna la sinodulu prossimu unu regulamentu detaiatu in privintia pensiuniloru.

Nr. 129. Comisiunea propune si

Sinodulu incredintieza Consistoriulu din Orade, ca in viitoriu se arete pre acei barbatu cari au bine-meritatu de caus'a scolara.

Nr. 130. La raportulu senatului scolaru din Orade, că a satisfacutu hotaririloru din sinodulu trecutu in privintia catichisării tinerimei, in privintia invetiatoriloru neputinciosi si a diurnelu pentru invetiatori la conferintiele invetiatoresci, comisiunea propune si

Sinodulu ié spre scire.

Nr. 131. Georgiu Popa presinta si recomanda petitiunea mai multoru comune din cerculu Coului (Vascon) pentru arondarea protopopiatelu Beiusiu si Meziadu astfelu, ca in Cou se fie resiedinti'a unui protopresbiteru.

Se tramite la comisiunea organisatoria.

Fiindu timpulu inaintatu, presiedintele pune la ordinea di-lei raportulu comisiunei bisericesci pentru diu'a de mane. —

Acestu protocolu s'a cetitu si s'a autenticatu in siedinti'a VII. sinodale, ce s'a tienutu la 21. aprile 3. maju 1873.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Episcopu presiedinte.

Teodoru Papu, m. p. notariu.

S i e d i n t i ' a VII.

s'a tienuta la 21 aprile 3 maju 1873. sub presiedinti'a ordinaria.
Notariu Paulu Papu.

Nr. 132. Se ceti protocolulu siedintiei trecute si S'a autenticatu.

Nr. 133. Din partea presidiulu se prosinta rugarea comite-tulu parochialu din Pojog'a in caus'a intregirii sessiunei parochiale si a imbunetatierei stării materiali a preotulu si invetiatorulu de acolo,

Se predă comisiunei pentru petitiuni.

Nr. 134. Comisiunea petitionaria prin referintele seu Ioanu Groz'a raportéza, si in urmare propunerii lui Paulu Rotariu

Sinodulu decide ca acús'a lui Petru Ardeleanu din S. Mihailu-Romanu, in contr'a preotului de acolo Atanasiu Petroviciu, se se predee Consistoriului, care va avé a purcede câtu mai aspru in contr'a numitului parochu, si la anulu viitoriu se raporteze sinodului despre resultatu.

Nr. 135. Asemene acús'a lui Tom'a Ardeleanu locuitoriu in Remeti-Temesiu, in contr'a parochului de acolo Nicolau Petrescu

Se predà Consistoriului pentru procedere competente.

Nr. 136. Acús'a lui Ioanu Flueraşiu, locuitoriu in Remetea-Temesiu, in contr'a parochului de acolo Nicolau Petrescu

Se predà Consistoriului pentru ordinarea investigatiunei si procederei competente.

Nr. 137. La rugarea locuitoriului din Giul'a Germana Moisa T. Szilágyi, in contr'a lui Mitru Stirlea pentru predarea unui scaun din sant'a biserica,

Se decide a se redá rugarea suplicantelui, carele totu-odata se indruma se ascepte publicarea sentintiei ce va aduce forulu competente in acésta cauza, — standu-i apoi in voia libera a insinúa in contr'a aceleia apelat'a sa. —

Nr. 138. Condeputatulu Sigismundu Borlea, Meletiu Dregheciu si Nicolau Diamandi, cerendu cu motive concediu de a puté absentá dela siedintiele sinodali

Concediulu cerutu se acóda.

Nr. 139. La ordinea dilei este raportulu comisiunei bisericesci, care prin referintele seu Alessiu Popoviciu, propune si

Sinodulu ié spre sciintia raportulu senatulu bisericescu alu Consistoriului din Aradu, carele conformu indrumării primite de la sinodulu eparchiale din anulu 1871. sub Nr. 97., aréta că Consistoriului apartienu 11 protopresbiterate, 305 de comune bisericesci matre, 57 de filiale, 1421 de parochii, 298 de edificie bisericesci, 61.925 de case, 344.672 de suflete cu 11 protopresbiteri, 192 de parochii, 207 administratori parochiali si 39 de capelani. —

La senatulu bisericescu sunt 14 asesori, dintre cari unulu e referinte, — la institutulu teologicu sunt doi profesori ordinari si unu cantoru.

Nr. 140. Referitoriu la elevii din institutulu teologicu, din raportulu senatulu bisericescu se vede că numerulu clericiloru din institutu se urca la 26, dintre cari 6 insi nu au calificatiunea prescisa prin decisulu sinodulu din anulu 1870. Nr. 105., — comisiunea bisericésca are urmatórele dóue opiniuni, a nume: 1. Considerandu că senatulu bisericescu, prin acésta fapta s'a abatu dela decisiunea sinodulu de sub nr. 105. din 1870., unde apriatu s'a spus, cumca in institutulu teologicu numai cei cu 8 clase potu fi primiti, desi acésta abatere prin motivele raportulu incátu-va s'ar vedé a fi motivata, totusi din partea membriloru comisiunei nu se póte aprobá, pentru ce dar opiniunéza ca Venerabilulu senatu bisericescu respective Consistoriulu de nou se fie indrumatu ca decisiunea citata a sinodulu, pana ce aceea cu timpulu se va schimbá, se o tiena de directiva, nefindu-i iertatu dela aceea a se abate. — Opiniunea a dóu'a este: Luandu in consideratiune motivele aduse de venerabilulu senatu bisericescu, vine cu urmatóri'a propunere, respective opiniune: In casulu extraordinariu, candu neevitabil'a necesitate ar demandá suspensia in cursulu teologicu a acoloru elevi, cari au mai pucinu de 8 clase gimnasiale, — aceea numai sub asia expresia conditiune se se efeptuésca, cumca astfeliu de elevi nici la unu casu nu vor avé dreptu de a competá si concurge la parochii de prim a classa ci numai dupa calificatiunea lor mai debila la parochii de class'a a dóu'a, eventualminte class'a a trei'a; din ce motivu dar Venerabilulu senatu bisericescu ar fi a se indrumá, ca la astfeliu de casuri extraordinarie (si pana ce prin arondarea si reducerea, respective clasificarea parochieloru, prin sinodu se va efeptu) cu ocaziunea primirei prin decisiune consistoriala apriatu se se enuncie, ca la ce classa de parochii va avé dreptu respectivulu elevu a competá si concurge, — si asia pe langa acésta modalitate membrii comisiunei opiniunéza, a se aprobá suspensia acestóru elevi, cari dejá sunt, prin senatulu bisericescu, fara de 8 clase primiti.

In acésta cestiune propune deputatulu Ioanu P. Desseanu că: „Se sustiene si mai departe decisulu sinodulu eparchialu din anulu 1870 nr. 105., ca adeca numai atari individi se fie primiti in institutulu teologicu din Aradu, cari au absolvitu 8 clase gimnasiale cu succesu bunu; éra testimoniele clericiloru primiti in

institutulu clericalu in anulu curinte fara de 8 clase, vor avé validitate numai daca ulterioru vor auplini absolvirea classelor gimnasiale ce li lipsesco.“ —

Mircea V. Stanescu propune: „Vigórea decisulu de sub nr. 105. alu sinodulu din anulu 1870. pentru de o camdata remane suspinsa, si Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu este rugatu ca la prossim'a siedintia a sinodulu episcopescu se puna la cale consultarea asupr'a calificatiunei celor'a ce se pregatescu spre trépt'a preotiei si a invetiatorie, ca estmodu la viitoriulu Congresu natiunalu, se se faca hotariri meritorie tienendu contu la dorinti'a espressa a sinodulu eparchiale aradanu, ca candidatii spre clerica se fie cu 8 clase gimnasiale.“ —

Ioanu Missiciu propune:

„Conclusulu sinodalu, ca fara de 8 clase gimnasiale se nu se primésca elevi in cursulu teologicu, se sustiene si mai departe in vigóre; deórece inse s'a constatatú necesitatea si se ivescu casuri extraordinarie, in cari prevederea uneloru parochii recere abatere exceptiunala dela conclusulu amintitu, — se concede Consistoriului in astfeliu de casuri extraordinarie, a puté primí elevi si fara de 8 clase, cu aceea, ca din anu in anu se faca relatiune motivata in privinti'a casuriloru acestóru exceptiunale la sinodulu diecesanu.“

Vincentiu Bebesiu propune:

„Considerandu lips'a constatata de concurenti pentru posturile preotiesci, mai slabu dotate;

considerandu cumca adeverat'a calificatiune pentru posturile bisericesci nu se conditiunéza absolutu prin classele gimnasielor straine, éra atari classe ale nóstre proprie, pentru ale nóstre scopuri organizate, in presinte nu avem,

considerandu că cea mai valabila proba de calificatiune in suer'a bisericésca o dá resultatulu fapticu alu activitatii sale in functiuni;

pasirea Consistoriului se indemniséda si pre langa cuvenit'a precautiune exceptiunalminte — i se concede asemenea pasire si mai departe, cu acelu adausu, ca la parochiele de I. classa, pre câtu timpu esistu concurenti cu deplina calificatiune gimnasiale, numai atari se póta intrá in candidatiune si se póta fi alesi, — asemenea la parochiile de II. classa, precátu timpu esistu concurenti cu mai multe classe gimnasiale séu reali, acestia se aibe preferintia, — éra cei fara de classe séu cu classe gimnasiale ori reali mai pucine, anume pentru inceputu, se póta intrá in candidatiune si alesi numai la parochiile mai slabe, si numai dupa servitiu de mai multi ani, in casuri candu atari preoti prin activitatea lor ar dá eclatante probe de calificatiune si merite pe terenulu bisericescu, se póta fi dechiarati prin consistoriu de demni admissibili la parochii mai antaiu de II. si dupa probe nóue cu destula demnitate — si de I. classa.“ —

Dupa acestea purcediundu-se la votare secreta, cu 27. voturi contr'a 24.

Sinodulu decide ca se se sustiena absolutu si pe mai departe in vigóre decisulu sinodulu din anulu 1870 de sub nr. 105.

Nr. 141. Comisiunea referéza, propune si

Sinodulu ié spre scire că 2 protopresbiterate a Siiriei si Hasiasului, fósste vacante, prin persónele Domniloru Georgiu Vasileviciu si Georgiu Cratiunescu s'au deplinitu, cari protopresbiteri indata dupa sinodulu presinte au a se mutá in protopresbiteratele lor.

Nr. 142. Relativu la referad'a comisiunei bisericesci prin care aréta că senatulu bisericescu prin date statistice raportéza, că in decursulu acestui anu au repausatu 17 preoti, intru presviteri s'au hirotonitu 18, si anume intru parochii 13 si 5 intru capelani, — si notifica cumca Ioanu Cociub'a parochulu din Siomosiu pe viétia a devenitu incarcératu, éra Petru Bogdanu administratorulu din F. Varsandu pentru mai multe escese — s'au amovatu dela posturile lor, — comisiunea propune si

Sinodulu luandu spre scire, indruma Consistoriulu a face pasii necesari pentru indeplinirea acestóru dóue parochii.

Nr. 143. Referad'a senatulu bisericescu, cumca dela sinodulu din anulu trecut a tienutu 12 siedintie in cari s'au pertractatu la 500 obiecte, intre cari au fostu 19 procese divortiale; dintre cari 9, ca apartienetórie competentiei forulu de I. instantia, s'au transpusu acolo, éra 10, s'au pertractatu si decisu finalminte, — din partea comisiunei se propune si din partea sinodulu

Se ié spre scire.

Nr. 144. Comisiune propune si

Sinodulu primésce operatulu senatulu bisericescu asupr'a procederei de alegere a protopopiloru, adaugendu-

se la acelu elaboratu ca punctulu I. „Consistoriulu, venindu la Cunoscintia despre vacanti'a unui protopresbiteratu, mai multu in decursu de unu anu, este detoriu a face dispositiunile necesarie pentru indeplinirea si alegerea noului protopresbiteru.“ Se se trimite acestu elaboratu ambelor Consistories pentru acomodare, accludandu-se protocolulu sub A.

Nr. 145. In puterea decisiuniloru de sub nr.ii 83/871 si 67/872 a sinodului fiindu Consistoriulu insarcinatu, ca cu concursulu consistoriului oradanu, se elaboreze unu proiectu de regule materialu pentru disciplinarea preotimii si a censura proiectulu de procedura in cause disciplinare, — raportéza cumca: cu acésta insarcinandu comisiunea anchetaria, acésta comisiune, din mai multe cause insirate in raportu, nu a fostu in stare a corespunde pana acum acestei insarcinari, deci se róga, ca si pana ce acestu proiectu se va face, precum scaunele protopresbiterale asia si Consistoriulu, in cauzele disciplinare se fie indrumate, ca de o camdata se se folosésc de usulu de pana acum; in fine propune ca comisiunea anchetaria se fie indrumata, ca numai-decátu, dupa finirea sinodului intrunindu-se, se lucre operatele din cestiune, si acele numai-decátu se le prezenteze Prea Santiei Sale Domnului Episcopu, carele apoi prin o comisiune ad-hoc examinandu-le, la timpulu seu le va asterne la Maritulu Congresu natiunалу bisericescu spre ulterioar'a dispugetiune; — Comisiunea propune si pe langa stilisarea condeputatului Mironu Romanu.

Sinodulu poftesce pe Prea Santi'a sa Domnulu Episcopu a compune si convocá o comisiune anchetaria din ambele parti ale eparchiei, ca se eluce unu proiectu de procedura in cause disciplinare si matrimoniale, care apoi se se substérna la prossimulu Congresu natiunалу.

Nr. 146. Referitoriu la caus'a aplicarii profesoriloru dela institutulu clericalu la posturi consistoriali, comisiunea opiniunéza, a se sustiené si pe mai departé decisiunea sinodului adusa sub nr. 83. din anulu 1872., prin carea profesorii de teologia sunt opriti a funtiuná in posturi consistoriali, inse la propunerea lui Vincentiu Babesiu.

Sinodulu decide: considerandu-se aplicarea unui profesor in afaceri consistoriale numai de straordinaria si esceptiunala, nu se afla in contradicere cu conclusulu de compatibilitate, si deci nici nu se esceptiunéza.

Nr. 147. Senatulu bisericescu fiindu indrumatu conformu decisului sinodulu de sub Nr. 90. din anulu 1872. ca se intrebe comitetele protopresbiterale a Temisiorii cá, cu cátu voiescu a concurge la sustienerea unui Consistoriu ce s'ar infintia in Temisior'a, — comisiunea opiniunéza si propune, cá considerandu cumca comitetele respective s'au dechiaratu in acésta privintia in opiniuni fórté diverginti, si considerendu cá cestiunea acésta este fórté timpuria si se améne pe timpuri mai favorabile.

Paulu Rotariu propune: Se se decida infintiarea unui Consistoriu gr. or. in Temisior'a si esecutarea respective constituirea pe anulu viitoriu.

La propunerea lui Mironu Romanu

Sinodulu indruma Consistoriulu din Aradu a aduná datele ce mai lipsescu si ale substerne de a dreptulu la congresulu natiunалу in a caruia competintia cade decidera meritoriale a acestei cestiuni. —

Fiindu timpulu inaintatu, siedinti'a s'a redicatu, anunciandu-se siedinti'a prossima pe astadi la 6. óre dupa médiedi.

Acestu protocolu s'a cetitu si s'au autenticatu in siedinti'a VIII. sinodala ce s'a tienutu la 21. aprile 3. maju dupa médiedi, 1873.

Procopiu Ivacicoviciu m. p.

Episcopu presiedinte

Paulu Papu m. p. notariu

Siedinti'a VIII.

tienuta la 21 aprile/3 maiu 1873. dupa médiedi, sub presiedinti'a ordinaria, notariu Constantinu Gurbanu.

Nr. 148. Presiedinti'a prosinta scrisórea Prea Santiei Sale Domnului Episcopu alu Caransebesiului, prin carea comunica conclusele aduse de sinodulu de acolo in meritulu fonduriloru comune.

Se traspune la comisiunea financiara.

Nr. 149. Georgiu Cratiunescu referintele senatului strinsu

bisericescu, din caus'a cá este alesu de protopresviteru, abdice la postulu de referinte.

Se ié la cunoscintia.

Nr. 150. Emanuilu Missiciu asesoru onorariu la senatulu epitropescu fiindu denumitu de asesoru la tribunalulu regescu din Borosineu si-dá demissiunea.

Se ié la cunoscintia.

Nr. 151. La ordinea dilei e continuare desbaterii speciala a supr'a raportului senatului bisericescu. Comisiunea pentru censurarea raportului bisericescu, la acelu pasagiu alu raportului, cá Consistoriulu inca n'a potutu satisfacé dorintiei sinodale espreso sub Nr. 106. alu sinodului din anulu trecut, ca pentru sesiunea presinte se elaboreze unu proiectu pentru arondarea protopresviteratelor, — totusi in cátu pentru ameliorarea dotatiunei propune nescari modalitati, — recomanda si

Sinodulu primesce, ca Consistoriulu de nou se fia indrumatu a face proiectulu pentru arondarea protopresviteratelor, si acésta negresitu se-lu substérna in sesiunea sinodala a anului venitoriu; éra partea referitória la imbunirea dotatiunei protopresviterali, se traspune la comisiunea organisatória.

Nr. 152. Cu privire la raportulu consistorialu, cá acésta conformu decisului de sub Nr. 139. alu sinodului din anulu trecut, intru regularea parochieloru din mai multe cause pana acum'a inca nu a potutu ajunge la vre-unu resultatu, — comisiunea propune si

Sinodulu indruma de nou Consistoriulu ca decisulu de sub nr. 139. din sinodulu anului trecut pentru regularea parochieloru, se-lu implinésca negresitu pana la prossimulu sinodu.

Nr. 153. Urmandu la desbatere raportulu senatului strinsu bisericescu alu Consistoriului oradanu, datele statistice: cá in acelu districtu sunt 7 protopresviterate, 294 comune bisericesci 76 filiale, 31,670 cási, 193, 438 de suflete, 298 de biserici, 301 parochii, parochi cu investitura 57, fara investitura 205, capelani 5, diaconi 2, supr'a numerari 2, emeritu 1, parochii vacante 39, au reposatu in decursulu anului 12 preoti, pentru betranetie s'au retrasu unulu, s'au hierotonitu 16, cause matrimoniale cu totala despartire la forulu II. 2, cause disciplinare mai grele in forulu de prim'a instantia 4, cause apelate la forulu metropolitahu 2, esamenu de calificatiune au facutu 10 teologi, tass'a esaminarii au respuns'o 6. insi, 3 insi au datu obligatiuni si unulu s'a absolvatu pentru seracia. La propunerea comisiunei

Sinodulu le ié la cunoscintia.

Nr. 154. La acelu locu alu raportului, cá pacea interna a biserice in intregu districtulu numai in comun'a Chistagu s'a turburatu prin intentiuni proselitice, in care privintia s'a si esmisu o comisiune investigatória, — comisiunea propune si

Sinodulu ié la cunoscintia indrumendu-se Consistoriulu oradanu, ca la timpulu seu se incunoscintieze sinodulu despre resultatulu incusitiunei ordinate in Chistagu de reulu proselitismului.

Nr. 155. Raportarea Consistoriului, cá biserica fatia cu statulu nu au avutu parte de vre-o supérare, cá Consistoriulu a deplinitu tóte ordinatiunile ministeriale ca unele ce nu prejudeca intereselor nostre bisericesci, éra statulu au ajutoratu Consistoriulu cu 5000 fl.

Se ié la cunoscintia.

Nr. 156. Raportandu-se cá din caus'a unui casu specialu s'a emisu unu cerculariu pentru delaturarea datinei rele d'a se trage clopotele candu se aréta semne de grindina — la propunerea comisiunei.

Se ié la cunoscintia.

Nr. 157. Acelu puntu alu raportului, cá tréb'a matriculeloru si a conscriptiuniloru poporali e pusa in lucrare de a se regulá si s'a facutu cele necesarie pontru deplinirea defectelor ce s'au observatu in multe locuri, la propunerea comisiunei

Sinodulu primesce a se luá la cunoscintia regularea matriculeloru si a conscriptiunei poporali, indrumandu-se Consistoriulu din Orade a accepta in districtulu seu numai formulariele ce sunt in usu si in districtulu Aradului.

Nr. 158. Cu privire la acele puncte din raportulu consistorialu, prin care se propune ca pentru elaborarea unei proceduri in cause matrimoniale si disciplinare se se emita o comisiune anchetaria din sinulu sinodului, carea apoi pentru uniformitate se-si substérna elaboratulu seu la Congresulu natiunálu; éra de

reguli materiale pentru disciplinarea clerului si a poporului se se intrebuinteaza colectiunea de canoane edate de Archiepiscopul si Metropolitul Andreiu B. de Siagun'a, — din partea comisiunii se recomanda si

Sinodul decide ca in meritul procedurii matrimoniale si disciplinari si a regulilor materiale, se se sustine decisul adus in acasta privinta sub nr. 145. a sesiunii prezente.

Nr. 159. Cu privire la aceea dorinta espressa in raportul Consistoriului, ca pana la regularea parochiilor si a dotatiunii preotiesci — efectuarea concludului adus sub nr. 105. a sinodului din anul 1870. se se sisteze, si dupa necesitate se se pōta primi in institutul clericalu tineri si fara 8 clase gimnasiale, — comisiunea reflecteaza, ca in acasta privinta s'a adus concludu sub nr. 140. care se se aplice si la acestu locu.

Sinodul sustiene hotarirea sa de sub Nr. 140. a sesiunii prezente despre calificatiunea candidatilor la preotia si cu privire la districtulu Oradii.

Nr. 160. Totu comisiunea bisericesca raporta ca din partea presedintelui delegatiunii congresuali s'a relationatu ca despartirea ierarhica in comunele mestecate Pecic'a romana, Tornea, Nadlacu, Cianadulu magiaru, Monorostoru si Checic'a romana s'a efectuitu pe cale amicabile, era actele referitoria la acasta sunt la delegatiunea congresului serbescu spre censurare, ca causa despartirii in Semlacu, Chinezu, Mahala, Becichereculu micu St. Andrasii si S. Nicolaulu mare este sub pocesu, mai departe ca pentru delegarea. Tribunalului regescu din Pest'a s'au facutu pasii necesari, si in fine ca causa despartirii suburbiului Fabricu-Temisiōra, Seravola si Cianadulu serbescu inca este in curgere — ceea ce la propunerea comisiunii

Se ie la cunoscintia.

Nr. 161. Urmēza referad'a comisiunii organizatorice, carea prin referintele ei Parteniu Cosm'a cu referintia la decisulu sinodulu din 1872. Nr. 114 prin care protopresviterulu Luncii Gavriilu Neteu s'a restituitu in oficiulu seu protopresviteralu, era protopresviteriloru Ioanu Fassie alu Pestesului si Petru Sabau alu Meriadului li s'au permis pana la arondarea protopresviteratorulu a locu in locurile de pana acum'a, — la propunerea comisiunii.

Se ie la cunoscintia.

Nr. 162. Cu privire la arondarea protopresviteratorulu din districtulu oradanu, precum si la regularea dotatiunii protopresviterali, comisiunea avendu in vedere intetitoria necesitate a arondarii protopresviteratorulu constatata si prin concludulu de sub nr. 157. alu congresului nationalu dela 1870; avendu in vedere conclusele acestui sinodu de sub nr. 90. 1871 si 106. 1872. si considerandu, cumca Consistoriulu aradanu si a substernutu planulu de arondare inca la sinodulu din 1871, propune urmatoarele:

1. se se incuviintieze arondarea protopresviteratorulu din districtulu Consistoriulu aradanu, pe bas'a si conformu planului propusu de Consistoriu si alaturatu la raportulu comisiunii.

2. Numerulu protopresviteratorulu de astadi se reduce dela 7 la 6, care vor fi: alu Oradii, Pestesului, Tincei, Beliului, Beiusiului si alu Coului (Vascaulu).

3. Fiecare protopresviteru va ave o parochia centrala protopresviterala carea nu-si va alege pre parochulu seu, caci protopresviterulu in puterea alegerii sale de atare devine parochulu aceleia, votulu parochiei inse totudeuna se va lua in consideratiune cu ocaziunea candidarii protopresviterului, si se va trece la protocolulu electoralu.

Aceste parochii protopresviterali cari totu odata servescu de centru protopresviteratorulu si de locuintia protopresviteriloru

a) Oradea mare, pentru protopresviteratulu Oradii.

b) Tinodulu pentru alu Pestesului.

c) Tinc'a pentru alu Tincei.

d) Ucurisiulu pentru alu Beliului.

e) Beiusiului pentru alu Beiusiului.

f) Coulu pentru alu Coului.

4. protopresviterii actuali ne mai putandu-se supune unei alegeri noue, remanu in functiune, si anume aceia ale caror'a protopresviterate nu se stramuta, remanu in protopresviteratulu avutu, era aceia ale caror'a protopresviterate s'au contopitu in altele, trecu la acelu protopresviteratu in care s'a prefacutu alu loru, si anume: cu privire la aceea imprejurare, ca protopresviteratulu Beiusiului si alu Beliului sunt vacante:

a) Protopresviterulu Oradii Simeonu Bic'a remane in protopresviteratulu seu;

b) Protopresviterulu Pestesului asemenea remane in protopresviteratulu seu;

c) Protopresviterulu Tincei Gavriilu Neteu va ocupa protopresviteratulu Tincei;

d) Protopresviterulu Pomezului Elia Moga va ocupa protopresviteratulu Beiusiului;

e) Protopresviterulu Meziadului Petru Sabo va ocupa protopresviteratulu Coului: era

f) Pentru alu Beliului se va efectui alegere.

5. Devenindu vacanta parochia centrala, protopresviterulu este detoriu se o ocupe numai-decatu. Pana atunci inse, decumva locuesca in protopresviteratu, are numai decatu a se muta la loculu centralu alu protopresviteratulu seu.

6. Dotatiunea protopresviterului se staveresce in minimulu de 1200 de fl. in care se computa tote prestatiunile atatu parochiali catu si protopresviterali, ce se dau protopresviterulu in bani seu naturale, afara de acestea va ave cortelu potrivit procuratu si sustienutu din partea intregului tractu protopresviteralu.

Consistoriulu se insarcineza ca dupa ascultarea sinodeloru parochiali si protopresviterali se sistemidieze si asigureze acasta dotatiune; — carea propunere a comisiunii

Sinodulu primesce propunerea comisiunii si decide ca tote actele privitoare la arondare se se substerna prosimului congresu nationalu pentru aprobare; era deosebi noua arondare a protopresviteratorulu din districtulu oradanu se alatura la protocolu sub B.

Nr. 163. Cu privire la aceea raportare a Consistoriului, ca n'a pututu satisfac concludulu sinodulu de sub nr. 139. din anul 1872. intru regularea parochiilor, — la propunerea comisiunii

Sinodulu apretiesce justificarea Consistoriului, fiindu inse ca regularea parochiilor este o necesitate neame-navera, se insarcineza Consistoriulu ca pana la sesiunea venitoria sinodala in tota intemplantia se efectuesca concludulu sinodulu adus sub nr. 139. din 1872. in acestu merit.

Nr. 164. Referitoriu la punctulu 4. alu raportului cumca sinodele, comitetele si epitropiile protopresviterali, apoi comitetele si epitropiile parochiali s'au reconstituitu pe unu periodu nou de 3 ani, cu exceptiunea tractului Beliu, a caruia reconstituire fu impededata, dar acum e pusa in lucrare, — la propunerea comisiunii

Se ie la cunoscintia.

Nr. 165. Comisiunea organizatorica, in cestiunea de a se restaura senatelo scolastice si epitropesci, propune a se enuncia urmatoarele: „Considerandu-se de o parte §. 116. din statutulu organicu; de alta parte reprezentatiunea congresului nostru nationalu decretata sub nrulu 139. din anul 1870., si modulu, cum s'au alesu Consistoriele la anul 1870: — asesorii intregului Consistoriu alesi la anii 1870. 1871. si 1872 se dechiara de alesi si pe viitoriu; era pentru indeplinirea locurilor vacante se decide a se face alegere prin votare secreta.“

Cu abatere dela acasta, deputatulu Vincentiu Babesiu propune urmatoriulu concludu: „Pana la deslegarea legala a reprezentatiunii contra modificatiuniloru unilaterali ale statutulu organicu, lasandu-se in activitate Consistoriele alese nainte de 3 ani, — se pasiesce la completarea posturilor devenite in vacantia precum si a unor'a dintre cele remase in reserva.“

Propunerea comisiunii organizatorica se enuncia ca concludu sinodulu:

Asesorii intregului Consistoriu, alesi la anii 1870. 1881. 1872. se dechiara de alesi si pe viitoriu, — rezervandu-se unele posturi la consistoriulu din Aradu pentru distinctiunea barbatiloru apti si bine meritati in viitoriu, se decide a se alege de astadata prin votare secreta:

A. La Consistoriulu din Aradu:

1. In senatulu strinsu bisericescu, unu asesoru ordinaru si doi onorari;

2. In senatulu scolariu, unu asesoru onorariu preotiescu;

3. In senatulu epitropescu, doi asesori preotiesci si trei mireni toti onorari.

B. La consistoriulu din Orade:

1. In senatulu strinsu bisericescu doi asesori onorari;

2. In senatulu scolariu unu asesoru onorariu preotiescu

Alegerile aceste se vor face in alta siedintie,

Nr. 166. Referitoriu la punctul raportului prin care se arăta ingrigirea Consistoriului pentru pastrarea si crutiarea de perire a documentelor vechi, ce se referesc la istoria noastră bisericească, — la propunerea comisiunii

Fapt'a acést'a a Consistoriului prin carea ingrigesce ca se nu péra vechile documinte ale istoriei noastre bisericesti, se ié spre placuta cunoscintia, si se indruma Consistoriul ca obiectele incurse si ce vor mai incurge se le pastreze sub speciala ingrigire; totu odata a se recomendá si Consistoriului aradanu ca din partea sa inca se se procureze estfelu de date.

Nr. 167. Cu referintia la punctu 7. alu raportului in care se aréta necesitatea de a se cumperá o casa eparchiala in apropiarea bisericii centrale din Orade pentru folosirea Consistoriului éra pentru usioretatea cumperării recomanda a se vinde cas'a vechia consistoriala din suburbiulu Várad-Velenze.

Sinodulu in principiu ineuviintieza cumperarea realitatii amintite in modulu propusu prin Consistoriu; in cátu inse privesce partea financiála a cestiunei, se dá spre consultare comisiunii financiare.

Nr. 168. Referitoriu la punctulu 8. a raportului in care se aréta activitatea Consistoriului intregu pe anulu 1872. si cari se reprodúce in 828 de numeri ai protocolului de esibite si cá in decursulu anului trecutu s'a tienutu 7 siedintie plenarie. 7 bisericesti, 7 scolare, si 5 epitropesci, si cá dupa renunierea protopresviterului din Pomezéu Ambrosiu Marchisiu s'a alesu de atare parochulu din Rabagani Elia Moga, éra protopresviterulu Beliiului binemeritatu barbatu Iosifu Marchisiu reposandu, administrarea vacantului protopresbiteratu de o camdata s'a concediutu parochulu din Beliu Ioanu Capitanu, la propunerea comisiunii

Se ié spre scire, éra in cátu reposatulu protopresvitaru alu Beliiului Iosifu Marchisiu a fostu si asesoru onorariu la senatulu strinsu bisericescu alu Consistoriului, pentru indeplinirea vacantiei se se efeptúesca cele despusé la punctulu 8

Nr. 169. Petitiunile incurse pentru regularea dotatiunei parochiali si a nume:

1. a preotimei din tractulu Temisiorii;
2. memorándulu preotimei din cerculu Chisineului;
3. petitiunea din tractulu Lipovii;
4. a protopresviterului Simeonu Bic'a in numele preotiloru din cerculu alegatoriu alu Oradii mari;
5. a protopresviterului Ioanu Fasie in numele preotimei din tractulu Pestesiiului;
6. a deputatului sinodalu Petru Suciu in numele alegatoriloru, — fiindu aceste petitiuni de una natura in strinsa legatura cu regularea parochieloru comisiunea propune cá de órace regularea parochieloru este solicitata prin decisulu de sub nr. 152. si 163. a acestui sinodu se se considere de pestrecute.

Propunerea comisiunii se primesce.

Nr. 170. Totu comisiunea organizatoria la petitiuna comunelor Cou, Baresci, Siusci si altele pentru arondarea protopresviteratelor Beinsiu si Meziadu, — avendu in vedere cá in privint'a arondarii protopresviteratelor s'a facutu dispoziitiunile necesarie prin decisulu de sub nr. 162. a acestui sinodu, — propune si

Sinodulu primesce a se considerá aceste petitiuni de pestrecute.

Acestu protoc olu s'au cetitu si s'au autenticatu in 23 aprilé 5 maju 1873. in presint'a comisiunii emise din siedint'a sinodala a IX. nr. 183.

Procoplu Ivacicoviu. m. p.

Episcopu presiedinte.

Constantinu Gurbanu m. p.
notariu,

Onoratiloru cetitori.

Veneratulu Consistoriu, in siedint'a plenara de joi, binevoit a luá in socotintia rugarea mea, motivata cu multimea afaceriloru mele in resortulu scolaru. Dreptu-ce, cu numerulu viitoriu, redactiunea acestei foi oficiali, o va primi Domnulu Iosifu Goldisiu. Buna-voint'a si spriginirea, la cari oo. cetitori facura partasia mic'a mea persón'a, apoi legatur'a ce se nasce intru celu ce scrie si cei ce citescu, me îndemna se-mi permitu a exprime multiemita si remasu bunu. S'a doveditu cá o fóia oficiala in eparchia, este o necesitate, speru cá si de acum, concursulu ómeniloru de bine, nu va lipsi celor'a cari nisuescu a respunde acestei necesitati, si desclinitu nu va lipsi redactorelui venitoriu.

GEORGIU POPA.

Onorata Redactiune!

In nr. 21. a pretiuitului diariu „Lumin'a“ a aparutu o rectificare referitória la descrierea mea despre alegerea de preotu pentru Ternova publicata in nr. 19 a Luminei.

Candu am descrisu atins'a alegere nici decátu nu am avutu intentiunea de a vatemá pe cineva, ci prin descrierea ataroru fapte cari submina védi'a institutiuniloru noastre bisericesci si a sínódeloru eparchiale pentru a preingrigi de mesuri cari se puna stavila acelor'a pe viitoriu; — Si daca publicatoriulu rectificarii Ioanu Popoviciu in responsulu seu se marginiá numai la aretarea nevinovatiei sale séu la numerarea unorú fapte adeveratu deplinite si demne de condamnatu, si ace'a o facea in modu cuviinciosu, eu n'aveam alta cale decátu sub greomentulu pressiunei morale a nedreptatii ce am comisu se me pitulescu, si se tacu tacerea pescelui; — de órace inse densulu fora a negá adeverulu celoru atinse de mine cu privire la abusuri, si corruptiuni, si fora a deminti macar o iota din acelea, se dimite la insinuári ne basate in contra mea, vrendu ne vrendu cauta se me ocupu de chiarificarea mai speciala a faptelorú Dsale cari se face a nu le sci, va se dica se-i respundu se me pricepa mai bine, ca nu cumva la mistificarile Dsale in parerea on. publicu cetitoriu se aparu de unu calumniatoriu mincinosu, pre cum se silesce Dsa a me aretá.

Dici DTa, Dnule rectifi catore, cá totu-deuna ai avutu de devisa luminarea poporului, si ai ticnutu in vedere chiamarea cea sublima a preotiei, — Se póte, dar me iérta daca eu dupa celea vediute cu ochii sum constrinsu, a-mi formá pareri mai curioése despre DTa; éta pentru ce:

In di'a premergatória alegerii, in acarei nópte s'a intemplatu minunea de au espiratu tóte voturile DTale cari dici cá le-ai fi avutu pe la alegatorii din Ternova, eu intrebandu dupa judele comunalu, de acolo am primitu acelu respunsu cá dieu acel'a e la birtulu celu mare cu nadasianulu, carele esci DTa, si cu mai multi alegatori, unde asculta cuventarile cele rostite din culmea calificárei DTale si se adapau din spiritulu celu luminatoriu a jupunului Moritiu; — Dupa care tragandu si eu la birtulu pomenitu, am rogatu pe judele afara, care in societatea lui Malin Cociuba si a mai unui juratu esindu la mine, fora reserva mi-au spusu cumca petrecu o leaca cu Dlu rectificatore, fiindu cá in di'a urmatória vreu se-lu puna de popa, asigurandu-me totu deodata cá ori-ce incercare din partea altuia, ar fi fora resultatu. — Cum nu? candu jupunulu Moritiu impartasiá din darulu spiritului seu cui numai poftiá —

Acum spune-mi, Dnule draga, dupa asia ceva, cine naibei va se-ti créda afirmatiunile de devotiune sincera luminarii poporului, candu pana nu ai ajunsu a fi propoveduitorulu luminei porti mai mare grige de cele spirituóse de cátu de cele spirituale, dar inca daca ti-voiu mai siopti si de injuraturile ce le-ai facutu pe ulitiile Ternovei cu unu ortacu alu DTale dela cari numai prin intrevenirea judelui te-ai opritu, si de obligatiunile date pentru cumpararea sufletelorú cari adi jóca rola pela Consistoriu cu unu protestu datu de vre-o 50 de alegatori unanimi ai DTale, ai disu cá nu sum bine informatu, placa fapte vediute cu ochii.

Se trecu acum'a la insinuarile ce mi le faci cu caltiunile. — Dupa ce am intielesu dela judele cum sta tréb'a, am voitu se re'ntorcu a casa, inse Malin Cociuba si Iuonu Fortonu ómeni de frunte, asigurandu-me cá nu sta tréb'a asiá, m'au indemnatu se remanu in satu pe di'a alegerii, la ce eu plecandu-me, am trasu in Comun'a vecina Curta-Cheriu la dlu Notariu Ioanu Ardeleanu, unde cu preotulu si invetiatoriulu din locu cu Tom'a Dance si cu Ioanu Morariu teologi absoluti, am petrecutu in conversári amicale tóta nóptea. — Acum'a te intrebu candu am dispusu eu de timpu si de nópte de a in-

proscă voturile DTale si de a face promisiuni cu caltiuni si altele? Vede, vede, eu am avut mai multa crutiare catra DTa, decâtu se-ti facu insinuări ne drepte, iata eu totu pasiulu meu ti-lu potu documenta si la toate afirmatiunile-ti potu da martori cu gramad'a dar DTa nu poti dovedi nici macar o iota din cele afirmate de DTa, ci pentru ati astupa faptele, te dimiti la mintiuni si scornituri; ast'a nu insamna a ave insusirile cele laudate in gura asia mare. — Acum'a te intrebu, care din noi e barfitoriu, care confusu, care nu vede barn'a in ochii sei, care vorbesce dupa informatiuni, si care nu posiede simtiu uman, duhu de umilintia, si alte insusiri cu cari DTa in modu asia de brutalu inprosci dupa mine; vede cu mintiuna nu merge ca te da de golu, si insinuările nedrepte ce voesci a le incarca pe altulu se descarca in capulu DTale.

In catu privesce calificatiunea de cantare alui Toma Dance, inca ierta-me ca la calcululu de eminintia a aceuia datu de corpulu profesorulu de Teologia cauta se tienu mai multu decâtu la facultatea de critisante a DTale, si pe eseporatiunile ne precugetate prin cari cantarea dupa ceremoniele rituali o numesci strigare, si ca cele 8 Clase Gimnasiale studiate cu multa sudore si abnegatiune se le consideru de pregatire mai buna decâtu calcululu celu vacilante alu DTale din teologia, care ai studiatu in 4 ani, si din carea unele esame le-ai pusu extraordinariarminte, — si cumca in astufeliu de jurstari se nu fiu asia preocupatu de dragulu DTale, in catu se-mi facu ilusiuni ca dora ai pote veni in asemenare cu apostolii lui Cristosu, la cari provoci; de orace nu potu concede inclinare si devotiune mai multa preotiei unuia, care astu-feliu se pregatesce la ea, fatia cu altulu carele sub decursulu intregii studiari a avut portare eschisivu esemplara.

Cu privire la intarirea lui Toma Dancea pe bas'a unei proceduri a Ven. Cons. si la principiulu pe care ai uitatu alu numi si definiá, am se-ti spunu numai atat'a ca acest'a e o cestiune forte elastica carea se pote discuta multu si argumenta cu argumentele rationali ale unei minti mai luminate, de catu e mintea cea marginita a DTale, dar acest'a n'are locu aci, s'o lasamu noi Venerabilulu Cons. va sci acel'a ce se faca.

La complimentele lingusitorie ce le faci Ilustritatei Sale Episcopului Diecesanu, am numai se observediu ca acelea nu vor fi in stare a seduce simtiulu si cunoscinti'a de dreptate a parintelui pentru a nu pedepsi pe fiulu seu celu pecatosu, era iubitorii de dreptate vor sci se-si faca judecat'a sa.

Altcum fii DTa convinsu ca me dore adencu cumca a trebuitu se aducu la lumina asia de golu faptele si portarea unui teneru care de acum'a si-astepa asigurarea viitorulu seu, dar la ace'a m'a constrinsu spressiunile cele neprecugetate, si brutali cu cari pe ne dreptulu ai improscatu dupa mine, de ace'a ti recomendu ca pe viitoru se cauti mai bine cui incredintiedi compunerea scrieriloru ce sub numele DTale voesci a le da publicitatii, si de ce expresiuni se folosesce. — *Teologulu absolutu.*

VARIETATI.

= *Pote ca nimeresce betranulu.* In comun'a Ch. sunt doi preoti, dedati se se ospeteze pre la toate festaniile, si festanii se facu multe, de unde densii, cu capetien'a ospetata, cam uitau ceea ce este cu cale, deptu-ce consistoriulu se vediu silitu a-i cita naintea sa. I-aduse cu caruti'a unu mosiu betranu, care e tata la preotulu mai tineru. In Aradu, dintr'odata se pomenesce betranulu ca nu-su preoti. Unde se-i cerce? luá calea catra Consistoriu, sciindu-i citati. — „Dee Ddeu bine la Consistoriu, me rogu nu-su aici preutii nostri?“ — „Nu-su aici, mosiule, si nici n'au fostu.“ — „O bata-i Ddieu dara, ca era i-am scapatu la birtu!“

= Numerulu profesoriloru la universitatea din Pesta este de una suta.

= *Espusetiunea universalá din Viena* s'a deschis cu mare pompa in 1 maju s. n. Imperatulu avu ospeti pe principele de corona din Angli'a si Dania, pre fratele regelui din Belgii si altii. Desi s'a deschis espusetiunea, totusi edificiuulu nu este inca gat'a intru toate intocmirile sale.

= *Invetiatorii nemtiloru din Austria, cum sunt tratati*, dovescu urmatoarele hotariri ale Consiliulu de scóle din Austri'a de jos: Unu invetiatoriu pensiunatu asternu o cerere, la carea Consiliulu respunde ca invetiatoriulu pote fi si cresnicu (sfetu). — Invetiatorii, numai atunci potu da lectiuni private din obiectele ce nu se propunu in scola, daca intre ascultatorii privati nu vor fi mai multi de trei in si dintre cei obligati a cerceta scol'a publica.

= *Cum tratéza ungurulu pre invetiatoriulu seu?* In „Freie pádag. Blätter“ din 10 l. c. cetimu ca in orasiulu Siopronulu, unu cetatienu intrebá de invetiatoriu ca pentru carea cauza i-a scosu copilulu din scaunu in scola, si i-a demandatu se stee in picioare la o parte? Invetiatoriulu respunde ca a demandatu acest'a din cauza ca copilulu se bate cu sotii sei, lovesce neincetatu pre cine ajunge. — La acest'a onorabilulu nostru compatriotu magiaru incepu cu teremtisiurile si cu pumnulu, pana ce bietulu invetiatoriu cadiu inundatu de sange.

= *Pentru revisiunea legii scolare*, precum scrie „Prot. egyh. és isk. l.“, au asternutu ministeriulu o rugare reuniunea invetiatoriloru din comitatulu Cianadului, totodata au comunicatu rugarea si altoru reuniuni recercandu-le pentru spriginire.

= *In Suietier'a cea landata, inca este cate ceva de carpit.* Invetiamentulu din Prussi'a — dice „Schw. L.“ — nu-lu poti marca cu o trasura. Fiecare cantonu are, ale sale relatiiu proprie, ici bune, colia rele. Icon'a invetiamentulu din Suietier'a intréga se compune de atate trasuri, cate cantone sunt. Salariele, preste totu, nu sunt indetultorie. Variéza inre 300—850 de franci. Se intielege ca langa unu salariu atatu de modestu, invetiatoriulu e silitu se mai cerce si alta ocupatiune. Acum invetiatorii se misca de toate laturile si pretindu de la Consiliulu mare imbunatatirea salarielor invetatoresci cu 40%, se temu inse ca nu vor capeta mai multu de 25%. Diaristic'a intréga pledéza pentru 40%, fiindu ca scol'a are, pre di ce merge, totu mai multu de lucru, si prin urmare invetiatoriulu trebuie se i se dee medilócele de lipsa spre a se pute califica de ajunsu.

= *Ajutoriu pentru tineri din Ungari'a la facultate evangelica din Viena.* Imperatulu Franciscu I. a intemeiatu, pentru teneri evangelici din tota monarchi'a, 20 de mese libere si 15 stipendia cate de 100—200 de flor. In acesta binefacere se impartasiescu astadi 12 magiari si 12 slovaci. Acum spune „Narodne Noviny“, cumca nemtii se gatescu a detrage acestu ajutoriu tineriloru magiari, caci dualismulu in fapta a datu altu intielesu literiloru fondationali ale repausatulu Imperatu.

= *Cum se tratéza invetiatorii in Prussi'a?* Acum, ca s'au deschis espusetiunea universalá in Viena, feluritele institute tehnice ale Prussiei trimitu, cu spesele lor, 83 de professori cari se cerceteze si se studieze espusetiunea. In Berlinu, inca de asta ierna s'a formatu o comisiune centrala, cu scopu ca sa procure in Viena cortelu invetiatoriloru populari prusesci cari vor merge a cerceta espusetiunea si desclinitu a studia despartimentulu pedagogico scolariu. Pana in 28 fauru a. c. acesta comisiune centrala ingrigise, cu spesele sale, de cortelu pentru 189 de invetiatori din toate partile Prussiei. Dar de la 28 fauru pana astadi, pentru cati se vor fi ingrigitu? numai tardiu vom pute sci. Insemanamu cumca prussii au sciutu se medilócesca in Viena de au capetatu unu institutu mare — unde pre timpulu vacatiunei nu sunt elevi — in carele in augustu si septembrie potu adaposti cu sutele de invetiatori populari cari vor merge a cerceta espusetiunea. Fiindu cu sutele la olalta, intr'unu locu, se va desvolta mai bine si legatur'a si sentiulu colegialu la invetiatori, ambele favoritorie invetiamentulu!